

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Clavdii Espencei Theologi Parisiensis De Evcharistia, Eivsque Adoratione, Libri Qvinque

Esponce, Claude d'

Parisiis, 1573

Cap. III. Eucharistiae propter infirmorum communionem asseruatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30397

loci Abbas, morbo ad extrema perductum, peccata sanctè, deuotè, ac Catholicè confessum, magno inhiantis cordis affectu, viaticum peregrinationis, ac æternæ vitæ pignus, Domini scilicet corpus accepisse, suū ei corpus & animam fideliter commendantē. Et nihil vetar quin de similibus intelligamus eum canonis locum, quo precatur Ecclesia pro eis qui decesserunt cum signo fidei, &c.

Asseruatio Eucharistiæ propter infirmorum communionem.
Cap. III.

Æc igitur viatici moribūdis & salubris necessitas, & necessaria salubritas, ratio fuit & occasio seruandæ extra vsum Eucharistiæ, ritus certè multò antiquior, quàm ex quibus iidem qui suprâ Canonistæ citant, Siue Concilium Vormatiē. cap. 5. Vt presbyter semper Eucharistiam paratam habeat, vt quando quis infirmatus fuerit, statim communicet, ne sine communionemoria- tur, Siue ex Turonē. cap. 4. Vt presbyter pyxidem habeat, aut vas tanto sacramento dignum, vbi corpus Dominicum diligenter recondatur, ad viaticum recedentibus à seculo: Semp̄q; sit super altare obserata propter homines nefarios, & septimo quōque die mutetur: Illa à presbytero sumatur, & alia eodem die consecrata, in eius locum subrogetur, ne fortè diutius seruata, mucida (quod absit) fiat. Sit fides penes citantes, Nam in Turonicis tribus, & vno Vormatiensi nihil legi tale. Extabat forsitan eorum tempore, vt & quod citant ex Concilio Rhemensi, cap. 2. cum in eodē infirmitatis articulo presbyteri quidam aut laico (vt in Serapione antè vidimus) aut femina, sacrum Domini corpus ad deferendum infirmis, traderent, ita diuina paruipendentes mysteria, vt quibus prohibetur nec sacrarium ingrediuntur, nec ad altare propinquant, iis sancta sanctorum communicaret, Synodus id quàm esset horribile ac detestabile, omnium prudentiæ relinquens considerandum: interdixit, ne temeraria hæc præsumptio vterius fieret, sed omnimodis presbyter per semetipsum infirmum communica-

*De consecr.
dist. 1. cap.
Presbyter.
Burchard.
lib. 5. c. 10.
Burchard.
cap. 9.*

*Grat. can.
Peruenit.
Burchard.
cap. 30.
Laici aut
femina ne
infirmos cō-
municent.*

Pyxides sacramentariae.

Canistrum vimineum, vitreum vasculum.

Cap. 9. Eucharistia sub utraque specie seruata. Intinctio permessa, post veterica. Can. cum omne.

ret: & si aliter fecisset, gradus sui periculo subiaceret. Eadem est sacramentarium pyxidum & pyxidularum origo, non tam noua, quam hodierni putant Nouatores, ut de quibus nihil veteri intelligi quod diuus Hieronymus de S. Exuperio Tolosæ tum episcopo scripsit ad Rusticum: Quod Domini corpus in canistro vimineo, & sanguinem portaret in vitro, Portaret, inquam, ut dicat quis ad eos qui conuenerant in Ecclesiæ cœtum, præsentem, quidni alius etiam dicat, & ad absentes, & quos (quæso) nisi morbo fortè sontoico detentos, & sic excusatos? Et in horum enim vsum sacramentum in pyxidibus seruari prædiximus ex Burchardo, & quidem sub vtraque specie, cum ea in vsum esset, Sacra, ibi ait, oblatione cum Christi sanguine intincta, ut veraciter presbyter infirmo possit dicere, Corpus & sanguis Domini (sub sua scilicet vtriusque specie) proficiat tibi, &c. Verum hanc intinctionem, siue Eucharistiam ceu pro supplemento communionis intinctam, & populo porrigi solitam, ut abusiuam, schismaticam, & diuinis ordinibus Apostolicisque institutionibus contrariam, & antè Iulium I. papa improbauerat, & post improbauit circa Vitaliani papæ tempora, Concilij III. Bracarenensis canon. I. Et Eucharistiæ tamen in vtraque specie seruatae euidentius extat testimoniū, quam ut vel dissimulari vel negari possit. In Chrysostomi persecutione, super ea sic ad Innocentium I. Rom. Pont. scribentis, hostes suos magno sabbato ad vespertinam (id est, die Paschæ) in primarium Ecclesiæ Constantinopolitanæ templum irruisse, & militibus, quorum etiam quidam nullis dum sacris Christianis initiati essent, hoc est, nondum baptisati, sanctuarium, siue locum ubi sancta erant reposita, *ἡθα τὰ ἅγια ἀπέκρυτο*, ingredientibus, & penitus omnia quæ intus erant, perlustrantibus & videntibus, sanctissimum Christi sanguinem, sicut in tumultu rãto fieri contingit, in prædictorum militum vestes effusum. Hic habes primum horrorem fuisse S. Chrysostomo, nec dubium quin toti tum Ecclesiæ, homines illotos, & non tinctos seu non baptisatos, sancta cõspexisse: alterum, quod hic inuestigamus, seruari olim solitam etiam vini specie, seruari autem postmodum desitam, quia citò acescit: ut &

panis quoque speciem seruari diutius prohibitam, quod ea, licet serius, etiam mucescit. Has autem arculas Græci Latinique præci vocauerunt, vt & hodiè que vocant Ciboria & Cibotia. Sint autè prophanis scriptoribus *κιβώρια* & *κιβώτια*, folianè vasculorum, an vascula foliorum instar, post Horatium, Plinium, Dioscoridem, Athenæum, Cælium &c. Philologis & Lexicis Græcis & Latinis relinquo disputandum. Sic in libro Pontificum, pōtificum vitis, & alibi legimus Symmachum I. in Basilica S. Andree vel Syluestri, vel Martini (huius enim nihil refert) argenteum fecisse ciborium librarum cxx. & Gregoriū I. ad B. Apostolum Petrum, alterum super altare posuisse cum columnis quatuor ex argento puro, in eundem vsu, hoc est, sacramenti asseruationem. Et Zonaras scribit, Imp. Iustiniano, Ecclesia magna iam absoluta & consecrata, magnum globum terræ motu cecidisse, eoque casu *κιβώριον* sacræ mensæ cum ea contritum.

*Ciboria,
Cibotia.*

Tom. 3.

*Eucharistia superuenientibus Catholicis asseruata,
missa, & participata. Cap. 1111.*

Everunt & alia in Ecclesia veteri venerabilis Eucharistiæ tum in templis asseruandæ, tum etiam aliò atque aliò missitandæ rationes. Apparet enim ex historia Ecclesiastica Episcopis Catholicis Romani aliunde ventitantibus Romanos episcopos non hanc tantum vt sospitibus tesseram, sed & quidè multò magis vt cōmunionis & Catholicismi symbolū solènitè trāsmisisse. Sic Ireneus in Ieiuniosa illa, vt ita loquar, siue Paschali controuersia scribit ad Victorem I. papā & martyre, Præcesores, ait, tui Rom. Episcopi, aliter quàm nos Pascha licet obseruantes, nostratibus Episcopis suo more atq; secus quàm vos, id obseruantibus, Eucharistiā tamen miserūt, cuiusq; illis ministeriū pacis & honoris ergò Romæ permiserunt. Quem morem in legē abiisse, conicere est ex cōstitutione Melciadis papæ iudè & martyris, vt ex Episcopi cōsecratu oblatiões propter hæreticos (haud dubiè interno scēdos) dirigeretur per Ecclesias (indubiè Catho-

*Euchari-
stia episco-
pis catholi-
cis missa.*

Euseb. 5.

24.

Nicephor.

4. 39.

Concil.

tom. 1.